Azimut

17

Baix Camp

17 excursions a peu

Montserrat Puig Martí

Cossetània Edicions

Col·lecció: Azimut Comarcal
Sèrie Senderisme • 17

BAIX CAMP

17 excursions a peu

MONTSERRAT PUIG MARTÍ

Cossetània EDICIONS

AZS-BAIX CAMP.indd 1 09/10/15 11:47

Primera edició: novembre del 2015

© del text i de les fotografies: Montserrat Puig Martí

© d'aquesta edició:
9 Grup Editorial
Cossetània Edicions
C. de la Violeta, 6 - 43800 Valls
Tel. 977 60 25 91
Fax 977 61 43 57
cossetania@cossetania.com
www.cossetania.com

Disseny i composició: Imatge-9, SL

Impressió: Romanyà-Valls, SA

ISBN: 978-84-9034-375-3

DL T 1400-2015

AZS-BAIX CAMP.indd 2 09/10/15 11:47

Índex

INTRODUCCIÓ 5

Agraïments 6

Raons 6

El Baix Camp 7

Rutes 8

Recomanacions 8

Cartografia, bibliografia i webgrafia consultada 10

Situació i relació dels recorreguts 12

ELS ITINERARIS 13

1. L'Albiol: del cingle del Sant Crist a la font de l'Irla 14

2. Alforja: les ermites, les creus i el coll del Mort 20

3. L'Argentera: petjades entre el Baix Camp i el Priorat 26

4. Botarell: un guaita ferm, el Bres 32

5. Cambrils: un terme arran de mar 38

6. Colldejou: el Bec de la Gallina Cega 46

7. Colldejou: les quatre cares de la Mola 52

8. Mont-roig del Camp: pedra seca i roca rogenca 58

9. Muntanya Blanca: el Molló, confluència dels Quatre Termes 64

10. Prades: pels castanyers i el Brugent fins al sostre comarcal 72

11. Pratdip: la Cabrafiga per la canal dels Dips 78

12. Pratdip: tomb feréstec a la serra de Llaberia 84

13. Riudecols: cap a la miranda de Puigcerver 90

14. Riudecols: de Sant Bartomeu al Puigvoltor 96

15. Vandellòs: pels dos vessants del riu Llastres 102

16. Vilanova d'Escornalbou: senders històrics i corriols recuperats 108

17. Vilaplana: de la raconada de la font del Llop a l'era de la Mussara 114

AZS-BAIX CAMP.indd 3 09/10/15 11:47

Introducció

Barranc de la Mina de les Nines

AZS-BAIX CAMP.indd 5 09/10/15 11:47

Introducció

AGRAÏMENTS

Començo pels agraïments. Potser no és el més habitual, però estic convençuda que la guia que teniu a les mans no hauria estat possible sense el suport i la confiança de moltes persones. Per aquest motiu, em sembla una deferència, abans d'endinsar-nos en el Baix Camp i les rutes proposades, donar les gràcies.

D'entrada agraeixo al Jordi Ferré —director general de 9 Grup Editorial, que gestiona, entre d'altres editorials, Cossetània— la proposta de fer un recull de rutes a peu pel Baix Camp sense conèixer-me més enllà de la trobada a la seu editorial.

Vull agrair a la meva família i amics el suport i la seguretat que m'han transmès del primer al darrer moment, tot mantenint l'interès per l'evolució de la feina durant el procés.

Agraeixo la companyia, la paciència, els consells i el punt de vista de les persones que m'han acompanyat en la feina de camp: l'Andreu Puig, la Joana Martí, la Teresa Perelló, el José Manuel Collado, el Centre Excursionista l'Areny, la Maria José Esteban, l'Esther Bargalló, la Montserrat Baubí i la Lorena Chinchilla. També al Joan Màdico, per facilitar-me el contacte amb el Centre Excursionista l'Areny, i a tota la gent local, coneixedora dels seus termes, els quals, mentre la fèiem petar, m'han proporcionat informació que no consta a cap llibre.

Aquesta guia també és vostra. Moltes gràcies.

RAONS

La guia que teniu a les mans és el resultat d'un any de feina, en la qual he combinat tres àrees. D'entrada, la recerca bibliogràfica per conèixer la quantitat de rutes publicades en les guies d'autors que han espremut el territori i que m'han fet rumiar de valent per trobar itineraris no publicats de la manera com els he proposat. Un segon pas, la feina de camp, m'ha dut a recórrer la comarca un elevat nombre de vegades per perfilar les rutes i decidir, finalment, les que m'han semblat més maques i representatives dels llocs triats. En aquesta fase del procés he gaudit de la informació, consells i suggeriments d'autòctons, element imprescindible del conglomerat creatiu. Finalment, la tasca davant de l'ordinador, per traslladar les petjades del terreny a les traces de les paraules i esbrinar, mentrestant, les particularitats de cada municipi.

El procés de creació de la guia m'ha fet conscient de la importància de treballar amb constància, de tenir durant dotze mesos l'objectiu ben present i de marcar-me un ritme còmode, però sense perdre pistonada, per gaudir de cada moment. En els dies més feixucs davant la pantalla he trobat l'oxigen necessari per continuar treballant en els camins i senders

AZS-BAIX CAMP.indd 6 09/10/15 11:47

de la comarca. Alhora, quan la meteorologia ha estat menys favorable, i feia incrementar la duresa de cada pas, he obtingut la recompensa en les paraules. Somric quan penso, convençuda i satisfeta, que he trobat l'equilibri desitjat.

EL BAIX CAMP

El Baix Camp és una de les tres comarques en què va quedar dividit el Camp de Tarragona en la divisió comarcal de 1936. És arran de costa, a la zona meridional, entre el Tarragonès, al nord-est, i el Baix Ebre, al sud. Limita a l'oest amb el Priorat —més al nord— i la Ribera d'Ebre —més al sud—, al nord amb la Conca de Barberà i al nord-est amb l'Alt Camp —a l'interior— i el Tarragonès —arran de mar.

Disposa d'una superfície de 697,1 km^2, que representa un 23% del total de l'àmbit del Camp de Tarragona i poc més del 2,1% de la superfície de Catalunya. Formada per 28 municipis, Reus és la capital comarcal, Vandellòs i l'Hospitalet de l'Infant, el municipi més gran, i Maspujols, el de menys extensió.

La comarca, ubicada al terç meridional de la costa catalana, es divideix en dos sectors ben diferenciats: una plana i un semicercle muntanyenc. La plana, oberta al mar, forma una superfície regular retallada només per les rieres que la travessen. Té un pendent escàs i el terreny guanya altura de manera imperceptible fins als primers contraforts de les muntanyes que la limiten. La muntanya ocupa la meitat septentrional i occidental de la comarca i constitueix un autèntic obstacle difícil de travessar, excepte en els portells que la separen d'altres unitats i que formen el colls d'Alforja, de la Teixeta i de Fatxes.

A l'extrem nord del Baix Camp, les Muntanyes de Prades formen part de la Serralada Prelitoral Catalana, i representen el territori més complicat de la comarca des del punt de vista orogràfic. Assoleix els 1.202,7 m d'altitud al Tossal de Baltasana, al límit amb la Conca de Barberà. És un territori força extens, en què es poden diferenciar subunitats, com la serra de la Mussara, al sector sud; la serra de la Gritella, a l'oest, i els Motllats, a l'est, al límit amb l'Alt Camp. La complexitat orogràfica ha comportat que les vies de comunicació tinguin traçats complicats, per la qual cosa el poblament és relativament baix, en comparació amb la part de la comarca més propera a la costa, amb nuclis petits com Prades i Capafonts.

Més a prop del mar, al sector occidental i sud-occidental, les serralades Litoral i Prelitoral formen un continu des de les Muntanyes de Prades fins a la costa mediterrània. Destaquen, des de l'interior cap a la costa, la serra del Pradell (765 m), al límit amb el Priorat; la Mola de Colldejou (859 m); la serra de Llaberia (919 m), ja al límit amb la Ribera d'Ebre; i les muntanyes de Tivissa i Vandellòs (Mola de Genessies, 711 m; Tossa de l'Alzina, 697 m, i Molló Puntaire, 728 m). Sovint es presenten com a grans cingleres sobre un sòcol de muntanyes inferior. També aquí les comunicacions són difícils, i el poblament, baix i irregular, amb nuclis com Vandellòs, Pratdip, Colldejou i l'Argentera.

AZS-BAIX CAMP.indd 7 09/10/15 11:47

RUTES

Probablement trobareu a faltar indrets, però malauradament només són disset rutes i, per tant, no hi ha cabuda per als vint-i-vuit municipis de la comarca. La tria no va ser gens fàcil, però tenia clar que el mosaic final seria divers per aconseguir una mostra prou representativa de les fesomies del Baix Camp.

Les rutes són totes circulars, i només en tres es repeteix un tram. Aquesta va ser una premissa que vaig marcar-me des de bon començament. El territori és ampli i farcit d'opcions i, per tant, trobo més motivador trepitjar senders heterogenis que no pas desfer camí. Alhora, cadascun dels itineraris destaca per trets exclusius manifestats a les descripcions. Cal remarcar que la durada dels recorreguts no inclou les aturades, fet que suposa un temps final superior a l'establert. El darrer aclariment rau en la dificultat, producte de combinar durada, desnivell i quilometratge de cada ruta, i l'anàlisi general del recull final.

Tot i que les rutes proposades comencen i acaben a un municipi del Baix Camp, n'hi ha quatre que comparteixen protagonisme amb comarques veïnes. És el cas de l'Argentera i Colldejou —el tomb a la Mola—, que s'introdueixen al Priorat; la de Pratdip —Llaberia—, a la Ribera d'Ebre, i la de Prades —que transcorre uns metres pel límit comarcal amb la Conca de Barberà. Alhora l'itinerari de Prades, i també el de l'Albiol, passen molt a prop de l'Alt Camp.

Disset traçats, disset essències i disset singularitats forgen l'ànima d'aquesta guia que us encoratja a caminar.

RECOMANACIONS

- Les rutes són aptes per a qualsevol persona a qui li agradi caminar per la muntanya i disposi d'una mínima condició física. La taula amb la informació tècnica facilita la tria de l'itinerari més adient per a cadascú.
- Cal dur roba còmoda per bellugar-se per muntanya i alguna peça tècnica (paravent, folre polar, samarreta tèrmica, capelina o goretex) segons l'època de l'any i la previsió meteorològica per a aquell dia. Dur una gorra i els guants al fons de la motxilla no fa cap nosa.
- Qualsevol sabatilla esportiva de muntanya o bota de mitja canya és suficient per completar els recorreguts.
- Cal assegurar-se de dur aigua en tot moment, aprofitar per omplir les cantimplores en els punts assenyalats i dosificar-la fins al final. Val més que ens sobri un glop quan siguem al poble que no pas que ens en falti un abans d'arribar-hi.
- La majoria de rutes no trepitgen cap nucli de població fins al final; per tant, cal dur menjar.
- Protegir-se del sol amb crema solar, protector de llavis, ulleres i una gorra és fonamental, encara que sigui un dia ennuvolat.
- Els bastons per caminar esdevenen un bon suport tant a les pujades com a les davallades i passos tècnics.

AZS-BAIX CAMP.indd 8 09/10/15 11:47

Rutes	km	Desnivell acumulat	Durada	Dificultat	Punts d'aigua
1. L'Albiol	9,7	1.100 m	3 h	2	2
2. Alforja	12,8	1.108 m	2 h 45'	2	2
3. L'Argentera	13,3	1.347 m	2 h 45'	2	2
4. Botarell	7,7	649 m	1 h 45'	1	1
5. Cambrils	18	200 m	3 h 40'	2	1
6. Colldejou: Bec de la Gallina Cega	7,3	647 m	2 h	1	1
7. Colldejou: tomb a la Mola	13,4	1.196 m	3 h 25'	2	2
8. Mont-roig	15,5	800 m	3 h 25'	2	2
9. Muntanya Blanca	12	1.140 m	2 h 45'	3	0
10. Prades	18	1.410 m	3 h 50'	3	4
11. Pratdip: puig de la Cabrafiga	10,5	1.150 m	5 h	3	1
12. Pratdip: Llaberia	17	1.770 m	5 h	3	2
13. Riudecols: Puigcerver	15	1.194 m	3 h	2	1
14. Riudecols: Puigvoltor	8,1	648 m	1 h 45'	1	1
15. Vandellòs	16,2	1.560 m	4 h	3	5
16. Vilanova d'Escornalbou	14,7	1.550 m	3 h 15'	2	2
17. Vilaplana	12,1	1.600 m	3 h 45'	3	3

- Dur el mapa més adient de la cartografia present a la guia, o algun altre que tingueu de la zona, és un bon complement a la descripció i a l'esquema de cada ruta. Penseu que, com més gran és l'escala del mapa, més detallada n'és la informació.
- Tot i la possiblitat de recórrer les rutes durant tot l'any, l'època menys recomanada és a l'estiu, a causa de les altes temperatures de la zona.
- Ens belluguem per terres de vent; per tant, és aconsellable evitar els dies en què aquest sigui més intens. És important consultar-ne prèviament la previsió; la web del Servei Meteorològic de Catalunya (http://www.meteocat.cat) és una bona opció.
- Les rutes disposen de cobertura telefònica, tret d'alguns trams en què manca el senyal o és molt feble.
- Penseu que a la muntanya la bateria del telèfon s'exhaureix més ràpidament. Podeu posar el dispositiu en mode avió o apagar-lo.
- És important avisar algun familiar o amic de l'itinerari que voleu fer, així com de qualsevol canvi d'última hora. És important que algú sàpiga on sou.
- En cas de necessitar allotjament, podeu consultar totes les opcions existents a la pàgina web de cada municipi.

AZS-BAIX CAMP.indd 9 09/10/15 11:47

SITUACIÓ I RELACIÓ DELS RECORREGUTS

1. L'Albiol: del cingle del Sant Crist a la font de l'Irla
2. Alforja: les ermites, les creus i el coll del Mort
3. L'Argentera: petjades entre el Baix Camp i el Priorat
4. Botarell: un guaita ferm, el Bres
5. Cambrils: un terme arran de mar
6. Colldejou: el Bec de la Gallina Cega
7. Colldejou: les quatre cares de la Mola
8. Mont-roig del Camp: pedra seca i roca rogenca
9. Muntanya Blanca: el Molló, confluència dels Quatre Termes
10. Prades: pels castanyers i el Brugent fins al sostre comarcal
11. Pratdip: la Cabrafiga per la canal dels Dips
12. Pratdip: tomb feréstec a la serra de Llaberia
13. Riudecols: cap a la miranda de Puigcerver
14. Riudecols: de Sant Bartomeu al Puigvoltor
15. Vandellòs: pels dos vessants del riu Llastres
16. Vilanova d'Escornalbou: senders històrics i corriols recuperats
17. Vilaplana: de la raconada de la font del Llop a l'era de la Mussara

AZS-BAIX CAMP.indd 12 09/10/15 11:47

Itinerari • 1

L'Albiol: del cingle del Sant Crist a la font de l'Irla

L'Albiol • GR 65.5 • cingle del Sant Crist • GR 65.5 • TV-7046 • font de l'Irla • font de Muntanyes • mas de Maideu • l'Albiol

Descripció

La ruta circular de l'Albiol té el punt d'inici i final davant de l'església parroquial de Sant Miquel, des d'on el mirador ofereix una bona panoràmica del camp i del litoral tarragoní. Tot i no ser un recorregut gaire llarg, l'exigència és alta a causa de la combinació gairebé constant del desnivell positiu i negatiu. S'agraeix caminar per quatre senders poc trepitjats i poder descobrir una part força desconeguda del terme: la cingle-ra després de deixar el GR 65.5, el cingle del Sant Crist, el corriol planer amb pujada progressiva fins a travessar la carretera i el que ens duu a la font de l'Irla. La cara més seca i solana als peus del poble deixa pas a la zona fresca i ombrívola del seu dors, on la vall del Riu de l'Albiol o barranc de la Vall dibuixa un paisatge bucòlic. Des d'aquest indret només resta superar el fort desnivell positiu per completar la ruta.

Itinerari

- **Distància:** 9,7 km
- **Temps:** 3 hores
- **Desnivell acumulat:** 1.100 m
- **Dificultat:** 2
- **Punts d'aigua:** L'Albiol i la font de l'Irla
- **Accés:** Podem arribar a l'Albiol per dues vies: des de la C-14, entre la Selva del Camp i Alcover, seguint la carretera TV-7046, i pel camí asfaltat que enllaça amb la T-704, la carretera que uneix Reus amb Prades

0 h. Comencem la ruta des de davant de l'església parroquial de Sant Miquel. En aquest punt hi ha una magnífica miranda sobre el Camp de Tarragona, des de la punta de la Móra fins al delta de l'Ebre. Baixem per les escales de pedra que hi ha al costat d'un pal indicador, i anem cap a la dreta.

3'. Som davant de l'alberg en construcció i, per les escales de pedra que hi ha al lateral dret, baixem pel GR 65.5 tot travessant un tram emboscat.

4'. Creuem la TV-7046 i seguim recte pel corriol en un descens pronunciat i relliscós, a causa del terra sorrenc, en un primer moment, i tot seguit més suau i planer.

AZS-BAIX CAMP.indd 14 09/10/15 11:47